

KIS-HALAS JUDIT

MAGYAR MAGOK MÁRIAGYŰDÖN. A SZENT HELY ÚJRAÉRTELMEZÉSE

Akortárs spiritualitás vagy az ezotéria területétől sokáig idegenkedett a magyarországi néprajzkutatás. Tánczos Vilmos az elsők között volt, aki nemcsak figyelemmel kísérte, de használta is az ezekben a témákban született elemzéseimet. Szeretettel ajánlom neki ezt a rövid cikké formált előadást, amely a *Relocating Religion* című EASR konferencián hangzott el 2019 júniusában.

A Mária-kegyhelyek mindig is a csodás gyógyulások és a látványos jelenések színtereinek számítottak, zarándokok tömegei látogatták őket. Ez változatlanul igaz, miközben manapság a búcsújáró helyeken a New Age jelenségek is egyre gyakrabban megfigyelhetők (Gilhus 2013: 35–49). A népszerű zarándok-célpontok, mint például az angliai Glastonbury, kapcsán már több korábbi kutatás rámutatott erre a tendenciára (Ivakhiv 2001; Bowman 2000, 2005). Ami azonban a magyarországi kegyhelyeket illeti, egyiküket sem vizsgálták még ebből a szempontból. A főként magyarok által látogatott Csíksomlyó kivétel. Az itteni etno-pogány jelenlétre éppen Tánczos Vilmos hívta fel a figyelmet, míg Povedák István részletesen vizsgálta is ennek formáit (Tánczos 2010, Povedák 2014). Tanulmányomban egy Mária-kegyhelynek az alternatív spiritualitások, elsősorban a New Age vallásosság és az etno-pogányság, keretében történő újrarahangolását, s ezáltal különleges „erő-központtá” válását szeretném bemutatni (Ivakhiv 2001: ix–x, 3–9).

A GYŰDI KEGYHELY

Napjainkban Máriagyúd az egyik legfontosabb dél-dunántúli kegyhely, emellett népszerű turisztikai célpont is. (1. kép) A 18. században, a visszafoglaló háborúkat követően vált Szűz Mária tiszteletének egyik helyi központjává: barokk templomát és a hozzá csatlakozó ferences rendházat a siklói uradalom birtokosa, a Batthyány család építtette. Az első gyűdi csodafeljegyzések

az 1720-as évek elején keletkeztek. 1723 és 1799 között több mint 300, gyógyításról és csodás megmenekülésről szóló esetet jegyeztek föl a gyúdi ferencesek, a kegyhelyen vezetett három csodajegyzék tanúsága szerint.¹ A 18. században 109 településről érkeztek zarándokok Gyűdre, nagyrészt a mai Magyarország, továbbá a jelenlegi Horvátország, Szerbia, sőt Románia területéről. Vonzáskörzetét és a zarándokok számát tekintve Gyúd a közepes méretű, regionális kegyhelyek sorába tartozott a 18. században, s ezt a sajátóságát a 19. és a 20. században is megőrizte. (Vö. Kis-Halas 2018a, 2019a, 2019c, 2019e).² A Magyar Katolikus Egyház mai törekvése, hogy bekapcsolja Máriagyúdot a nemrég kialakított zarándok-útvonalak hálózatába, nemcsak a régi hírnév visszaszerzésének igényéről árulkodik, hanem arról is, hogy az egyház tisztában van és tudatosan igyekszik élni a zarándoklat kortárs, tapasztalati-spirituális értelmezésével (erről lásd pl. Eade–Sallnow eds. 2013; Margry 2008; Kis-Halas 2018a, 2019e).

A katolikus hívek körében egyre növekvő népszerűségén túl Máriagyúd számos ezoterikus csoport, valamint az ezoterikus, New Age spiritualitással szimpatizáló „útke-reső” számára is egyre fontosabb helyé vált az utóbbi évtizedekben. Terepkutatásom során időről-időre rejtélyesnek tűnő szertartások nyomaira bukkantam a kegytemplomban és környezetében. Kiderült, hogy egyesek csoportos meditáció segítségével *dimenziókapukat*³ nyitnak meg a templom közvetlen közelében, vagy a Pietà-szobornál. Mások az egyéni boldogulásért, szerencséért, és egyúttal az egész univerzum jólétéért különböző természetfeletti, égi, kozmikus közbenjárókhöz folyamodnak az ún. jubileumi Kereszt tövében, a hegyoldalban. Megint mások mécseseket gyűjtenek a kegyhely több pontján és angyalokat vagy földönkívüli lényeket idéznek meg, illetve energiákat „csatornáz-nak” tőlük. Bár a kizárólag ezoterikus spirituális céllal Máriagyúdra látogatók száma valójában elenyésző a Mária-ünnepeken érkező keresztény zarándokok tömegeihez képest, jelenlétük a különleges tárgyi jelek révén jól felismerhető. A szertartások után hátramaradó alkalmi rituális eszközök, például a meghatározott alakzatban elhelyezett mécsesek, a színes szalagok, a színes krétával megjelölt sziklák, az ágakra aggatott angyalfigurák, az imaszalagok egyúttal annak is a jelei, hogy a Gyűdre érkező spirituális „keresők” és az ezoterikus közösségek is igényt formálnak erre a szent helyre.

Ebbe a jelenségkörbe illeszkedik az is, hogy alkalmanként a helyi és a környékbeli ezoterikus gyógyítók is a Gyúdi Szűz Mária üzeneteit közvetítik, amelyeket „személyesen” kaptak tőle a templomi látogatásaik alkalmával. Az egyik gyógyító arról számolt be, hogy bizonyos gyermekek látták, amint a gyúdi Immaculata szobor feléjük fordította a fejét, bólintott, sőt, beszélt hozzájuk. Mindez teljesen megfelel a megmozduló, kommunikáló kegyszobrok hagyományos csoda-típusának (Christian 1992). Zita, a máriagyúdi angvallató és gyógyító asszony pedig a saját álmáról számolt be, amelyben a Gyúdi Szűz Mária megjelent az ágyánál és beburkolta őt kék köpenyébe. Átölelte, megsímogatta őt,

1 A csodajegyzékeket a disszertációmban és néhány további tanulmányomban részletesen ismertetem (vö. Kis-Halas 2019a, 2019c).

2 A kegyhely eredetét, valamint 18. századi történetét részletesen bemutatom a doktori dolgozatom megfelelő fejezetében (lásd Kis-Halas 2019a).

3 A fogalom a sci-fi irodalomból és a szerepjátékokból ismert, ahol olyan virtuális helyeket, egészen pontosan lyukakat jelent a térben, ahol a tér (illetve az univerzum) egyik dimenziójából a másikba lehet átugrani. A dimenziókapuk a földi szintér kiemelt helyein található, de mégis láthatatlan helyek. Meditációk segítségével nyithatók és zárhatók. Kinyitásukkor kozmikus energiákat lehet fogadni. (Bővebben lásd Kis-Halas 2009 és 2019b.)

miközben Zita érezte a Máriából áradó „kék energia” jótékony hatását, ami megnyugtatta zaklatott lelkét.⁴

Mivel ennek a tanulmánynak meghaladná a kereteit, ha a máriagyúdi kegyhelyen megfigyelt valamennyi New Age jelenségről és vallásgyakorlatról részletesen írnék, így a továbbiakban egy ezoterikus közösség szertartásait mutatom be, reprezentatív példaként. Elemzésem a 2013-ban és 2014-ben rögzített feljegyzéseimen és megfigyeléseimen alapul, amelyeket a 2017–2018 folyamán készült, retrospektív interjúkkal, valamint az interneten végzett adatgyűjtéssel egészítettem ki.⁵ Az utóbbi során azokat az ezoterikus témájú oldalakat tekintettem át, ahol a Máriagyúdon és környékén fekvő „energiával telített”, „szent” helyekről van szó. Ekkor bukkantam rá a máriagyúdi kegyhelyen és a szomszédos Túrony falu középkori templomában zajló rituálékat megőrkítő YouTube-videókra és fénykép-sorozatokra. Gondos tanulmányozásuk nyomán egy ezoterikus, spirituális hálózat bontakozott ki, amelynek tagjai *Magyar MAGok*nak⁶ nevezik magukat. Ez a tanulmány az ő szerveződésükön, tevékenységükön keresztül igyekszik rávilágítani a szent hely újra-felfedezésének, elfoglalásának és használatának módjaira.

MAGYAR MAGOK – EGY EZOTERIKUS HÁLÓZAT

A Magyar MAGok nevű, lazán szerveződő hálózat, ezoterikus, spirituális érdeklődésű embereket összefogó csoportokból áll,⁷ s egész Magyarországot átfogja. Vezetője két nő: Ilona és Magdolna. Az utóbbi egyben a *Fénysugár Jézus Krisztus Háza Szeretetszolgálat Alapítvány* létrehozója, ami valójában a Magyar MAGok tevékenységének legális jogi hátterét biztosító szervezet. Az alapítvány Kecskeméten működik, és, nevével ellentétben, nem karitatív tevékenységgel foglalkozik, hanem olyan változatos jellegű, leginkább a gyógyításhoz kapcsolódó és egyúttal spirituális jellegű programok lebonyolításával, mint a táltos doboló szeánszok, a Kárpát-medence szent helyeire szervezett utazások illetve gyalogtúrák, továbbá a magyarság eredetéről, történetéről, sorskérdéseiről szóló ismeretterjesztő előadások. (2. kép) A hasonló jellegű, részben virtuálisan szerveződő és működő közösségeknek gyakran önálló weboldaluk is van, a Magyar MAGok azonban nem tartanak fenn saját honlapot vagy levelezőlistát, és a közösségi médiában sem jelen-

4 Bővebben a gyógyítókról lásd Kis-Halas 2008.

5 Máriagyúdon és környékén, a voltaképpeni lakóhelyemen, már két évtizede végzek terepmunkát az alternatív orvoslás és a kortárs spiritualitás témáiban. Az említett években a kutatási területet a határmenti horvát településekre is kiterjesztettem.

6 A nagybetűs szedés, mint például a hálózat nevében a MAG szóé, megfigyeléseim szerint az alternatív magyarságkutatáshoz kapcsolódó írásos diskurzusok egyik sajátja. Az írásmód valószínűleg Varga Csaba animációs filmrendező írás- és nyelvtörténeti művein keresztül jutott be és terjedt el ebben a regiszterben. Varga a gyöknyelvészet követőjeként alkalmazta. Ez a nyelvészeti irányzat nyilvánvalóan annak is köszönheti népszerűségét, hogy a történeti nyelvészet (vagyis az akadémikus nyelvtudomány) már másfél évszázada meggyőzően cáfolja a magyar nyelv gyöknyelv mivoltát (vö. Sándor 2011: 52; valamint <https://www.nyest.hu/forum/osszehasonlito-gyoknyelvveszet>, utolsó elérés 2019. augusztus 10.).

7 A Londonban megfigyelt ezoterikus és mágikus csoportok dinamikájáról lásd Lührman 1989: 6–7, 29–38.

nek meg ilyen formában. Mindazonáltal, az online jelenlétüket, elérhetőségüket a két vezető, Magdolna és Ilona biztosítják. Magdolnának saját Facebook-oldala, Ilonának pedig 2013–2017 között blogja (*Istengyermek*) működött, amit 2017-ben honlappá alakított, és jelenleg *Istenember* cím alatt található. Az utóbbi két oldalon lehet beszámolókat olvasni a korábbi összejövetelekről és itt tájékozódhat az olvasó a tervezett programokról is. Továbbá ezeken a felületeken lehet bekapcsolódni a virtuális szertartásokba. Ha valaki a saját otthonából szeretne együtt meditálni, fohászolni, energiát csatornázni a távol levő MAGokkal, akkor itt juthat az ehhez nélkülözhetetlen információkhoz: a tervezett közös meditációk mantráihoz, időpontjához, stb. Végül ide küldhet kérelmet, visszajelzést, itt oszthatja meg saját tapasztalatait, élményeit a többiekkel és a csoport vezetőivel. E virtuális közösségi élet további fontos momentumai a blog-oldalakon és a honlapon rendszeresen közölt kozmikus üzenetek, amelyeket Magdolna vagy Ilona „vesz”, majd Ilona ír ki, és amelyekre a későbbiekben még visszatérek. Ebben a tekintetben a Magyar MAGok tevékenysége egyaránt beleillik a vallásról folytatott online kommunikáció (*religion online*) valamint az internetes felületeken folyó vallásgyakorlat (*online religiosity*) 21. századi paradigmáiba.⁸ Egyelőre nehéz megbecsülni, hogy pontosan hány követője van a virtuális szertartásoknak, a valós helyszíneken zajló eseményeken, rituálékban – a filmek, a fényképek és a résztvevőkkel folytatott beszélgetések tanúsága szerint – alkalmanként mintegy 15–30, de akár 50 fő is részt vett.

AZ ALAPÍTÓK

Magdolna gyógyító és egyben próféta. Szántai Lajos és Pap Gábor tanítványaként az „ősi magyar hagyomány” letéteményesének vallja magát. Évek óta rendszeresen tart nyilvános előadásokat, amelyekben megjelennek az alternatív magyarságtudomány és őstörténet szcénájában elfogadott tények: a magyarság szkíta-hun eredetű, Attila a magyarok első királya és egyben szent is volt, a táltosok az ősmagyarok máguspapjaiként szolgáltak, hogy csak néhányat említsünk közülük.⁹ További lényeges elemként visszatér bennük a magyar nép isteni kiválasztottságának gondolata, s ezzel kapcsolatban egy olyan galaktikus összeesküvés képe, amelyben a magyarok feladata az, hogy megmentsek az univerzumot a „gonosz erőktől”.¹⁰ Magdolna küldetése nem egyéb, mint a „magyar nép felébresztése” majd felkészítése a Földért és az univerzumért vívott harcra.¹¹ Hasonló gondolatokat olvashatunk abban az alábbi üzenetben, amelyet Magdolna „csatornázott”:

8 Az internet szerepéről a vallásgyakorlatban lásd. pl. Cowan–Hadden 2004. Továbbá lásd még a saját esettanulmányomat erről: Kis-Halas 2016.

9 Az alternatív ős- és nyelvtörténet, vagyis a magyarságkutatás 19–20. századi történetének összefoglalásait lásd pl. Sándor 2011: 59–68, Szilárdi 2013. Az újtáltosság szellemi forrásvidékéről lásd pl. Lázár 2006; Kürti 2015; Kis-Halas 2014 és 2019b.

10 Az összeesküvés-elméletek hazai térhódításáról szóló konferencia anyagából nemrég jelent meg kötet (lásd. Povedák–Hubbes szerk. 2018). Az UFO-vallások és az összeesküvés-elméletek nem újkeletű összefonódását a magyar viszonylatokban tárgyalja Povedák 2018, Kis-Halas 2018b.

11 Ezek a téma dominál Magdolnának a Hun TV-n közvetített beszédében (lásd: <http://huntv.info/szelei-magdolna-beszede/>; utolsó elérés: 2019 július 19.).

Haza Hívó Szent Üzenet!

Áldott Szent Magok Szent Lelkek Szerete a Nagy Világban! A Minden ható Élő Öreg Egy Isten és a Nagyboldog Asszony üzenetét tolmácsolom.

„Kérem mind azon szellemeket és lelkeket akik megkapták és érzik a HÍVÁST INDULJANAK HAZAFELÉ AZ ŐSI SZENT HONBA A KÁRPÁT HAZÁBA OTTHONAIKBA!!! Eljött az idő hogy ERŐINKET SZELLEMEINKET SZÍVEINKET LELKEINKET EGYESÍTSÜK. Én mint a Magyarok Istene előkészítettem és ELRENDELTEM A NEMZET FELSZABADÍTÁSÁT és a Föld sorsának ÁTFORDÍTÁSÁT A MAGOK ÁLTAL. [...] Áldásom Veletek és Bennetek. Magyarok Nagyasszonya és Atyátok Szent akarata ez.” Kell még egy szó mielőtt mennél... Szép vagy gyönyörű vagy Magyarország... Hiszek egy Istenben Hiszek egy Hazában hiszek Magyarországot FELTÁMADÁSÁBAN!!! Az üzenetet vette Szelei Magdolna Mária 2019. január 6. vízkereszt hajnalán. ÁLDÁS ÁLDÁS ÁLDÁS¹²

Nemzeti küldetésstudatával összhangban Magdolna magára öltötte mindazokat a társadalmi és vallási szerepköröket, amelyeket a magyarságkutatás nem akadémikus, alternatív regiszterében az ősmagyar táltosnak tulajdonítanak (Kürti 2015). Ennek értelmében Magdolna egy személyben közösségi vezető, vallási és mágikus szakértő, gyógyító, valamint az egész magyarság kollektív mito-poetikus tudásának őrzőjeként tekint önmagára, s ezt számos módon teszi nyilvánvalóvá. Csak néhány példát idézek: meg van győződve arról, hogy maga a Magyarok Istene választotta ki őt erre a szerepre, és általa közli szándékait, terveit a magyarokkal. A gyógyításhoz a Szentkorona és a Boldogasszony energiáját hívja segítségül, hiszen a gyógyítás is lényeges része küldetésének. (3. kép) Eklektikus jellegű gyógyító repertoárja alapján, mindazonáltal, nemcsak a hazai újtáltosság etno-pogány jelenségkörébe (Bajkó 2007; Szilárdi 2013; Kürti 2015; Kis-Hajás 2014, 2019b), hanem napjaink ezoterikus gyógyítóinak sorába is beilleszkedik, hiszen a sámándob használata mellett kézzel, tibeti hangtállal kezelte pácienseit.

Ilona, a látnok Máriagyúdhöz közelebb, Pécssett tevékenykedik. Ezoterikus és spirituális témák iránti érdeklődéséről árulkodnak a 2000-et követő évtizedben megjelent könyvei, amelyek egy kisebb pécsi könyvkiadónál jelentetett meg Miritia név alatt. A *Közös út* címmel 2004-ben kiadott első művét az önismeret és önfejlesztés általános, spirituális útmutatójának szánta, és ehhez a saját életútjának állomásai szolgálnak példaként. A 2006-ban kiadott *Pannónia liliomában*, melynek címe a Pálos rendre utal, a pálosok és a táltosok közti kapcsolaton túl a népszerű ezotericizmus olyan divatos témáit tárgyalja, mint Tutankhamon rejtélye, a Da Vinci-kód, vagy a 2012-es évre jóslt dimenzióváltás. Az *Istengyermek* blogot 2013-ban nyitotta meg. A bejegyzésekben Ilona mindvégig megtartja a „csatorna”-szerepkört, és felváltva közöl üzeneteket a legkülönbözőbb kozmikus entitásoktól az alternatív magyar mitológia alakjaitól (Nimród, Attila), vagy a nemzeti jellegű keresztény panteon tagjaitól (Atyaisten, Boldogasszony). Közleményeivel Ilona valójában igen tevékeny szerepet játszott a hálózat közösségi viszonylatainak formálásában: egyrészt lehetőséget biztosított az aktuális események szerveződéséhez, másrészt megteremtette a hálózat publicitását. Hatékony katalizátorként működött, aki mozgásban tartotta a hálózatot a virtuális és „valós” térben egyaránt. (4. kép)

12 Az üzenet eredeti írásmódját, központozását megtartottam. A szöveg 2019. augusztus 5-én volt utoljára elérhető a világhálón, azóta eltűnt onnan. A saját archívumomban megtalálható. (Eredeti forrása: <http://istenember.hu/index.php/ct-menu-item-5/130-haza-h-vo-szent-uzenet-az-os-iranyito-elv-megerkezett-indulunk-szelei-magdolna>; utolsó elérés: 2019. augusztus 5.)

ESZMÉK ÉS RÍTUSOK

A Magyar MAGok hálózatában jórészt nőket találunk, akik a Boldogasszony, mint Szűz Mária, de leginkább mint a magyarok „ősi” istenasszonya, híveinek tartják magukat.¹³ Az elnevezés történetére és az istennő-alak körüli tudományos vitákra itt nem térek ki, azt azonban fontosnak tartom, hogy a kortárs spirituális értelmezések szerint Boldogasszony nem más, mint az „Istennő” (*Goddess*) magyar alakváltozata (Bowman 2009), és egyúttal maga a Földanya (*Gaia*). A Magyar MAGok mindkét utóbbi szerepkörben tisztelik a Boldogasszonyt, akit ezen kívül még a magyarság galaktikus patrónájának is tartanak.

A Magyar MAGok küldetése – saját bevallásuk szerint – a teljes Kárpát-medencére kiterjedő Magyarhon „felemelése” és egy új korszakba való átsegítése az ide csatornázott jótékony kozmikus energiával. Ugyanekkor az univerzum és a Föld közti felborult energia-egyensúlyt is helyreállítják. Az energiák „harmonizálását” és a „felemelkedést” a *Fénymegkötő Szernek* nevezett szertartással próbálják megvalósítani. Az elnevezés az emberi világ és a kozmosz közti kapcsolat létesítését sejteti, s valóban: a szertartás lényege a fény formájában érzékelt energiák begyűjtése. A rituálét mindig meghatározott célra ajánlják fel. Máriagyúdon a Kárpát-medence felemeléséért folyamodtak a Földanyához és a világegyetem egészéhez – Ilona blogjának tanúsága szerint.

A szertartások általában a következő forgatókönyvet követik. A helyszínre való megérkezésükkor a szertartást vezetőket temetői vagy teamécseket helyeznek el az „energiával telített hely” közelében, lehetőleg valamilyen magaslaton, majd keskeny piros és fehér selyemszalagokkal övezik őket. A színek az Árpád-házra utalnak. Ilona például a következő instrukciót adta egy szertartás előtt a leendő résztvevőknek:

Hozzatok MaGotokkal üvegtartós mécseseket, piros-fehér Árpádsávós szalaggal átkötvé. Ha nem találtok a boltban akkor egy egyforma hosszúságú piros és egy fehér szatén szalagot kössetek a mécsesekre. Legalább 3 mécsessel érkezzen aki teheti. Szívetek legyen csordultig szeretettel. Néhányan szalagot külön is hozzatok úgy pirosat mint fehéret 12 m hosszú legyen egy-egy szín egybefüggően.¹⁴

A mécsesek egy részét a templomok oltáira, keresztek lábaihoz teszik. Másik részüket meghatározott alakzatban rakják le, például úgy, hogy a magyar rovásírásnak a szertartás célját jelző betűjét adják ki. A mi esetünkben, például, a „K” rovásjelet (egy rombuszhoz hasonló formát) formáltak, mivel a cél a Kárpát-medence volt: ezt a helyet kellett „megtisztítani”, majd ide kellett „lehozni” a fényben az energiát. (5. kép)

A mécsesek meggyújtásakor a résztvevők körbe állnak, megfogják egymás kezét és elkezdődik a meditáció a kifejezetten erre az alkalomra „kapott” mantra recitálásával. A meditáció ideje alatt több résztvevőnek is lehetnek látomás-élményei, hallucinációi, vagy egyéb természetfeletti tapasztalatai.¹⁵ Leggyakrabban fényjelenségekről számolnak be, hiszen a szertartás célja a dimenziókapu megnyitása, amellyel megnyílik az út a

13 Szűz Máriát a középkor óta nevezik Boldogasszonynak (lásd Madas 2002). A nemzeti romantika jegyében rekonstruált magyar ősvallásban Boldogasszony a legfőbb női istenség (lásd Kálmány 1885).

14 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/11/22/egi_anya_hivasa_2013_11_24_-en; utolsó elérés 2019, augusztus 8.

15 A látomásokból közöltem már egy kisebb válogatást (lásd Kis-Halás 2009).

kozmikus fényenergia előtt, s így az egyenesen a Földre érkezhethet. A Magyar MAGok úgy hiszik, hogy a dimenziókapuk az „erővel telített” helyeken nyithatók ki, s előfordulhat az is, hogy két ilyen különleges hely között ívelnek át. Ilyen nagyméretű kapu húzódik a gyűdi és a túronyi templom között, s úgy tartják, hogy ezt bármelyik templomból fel lehet nyitni. Arra is van példa, hogy egyszerre több kaput is ki kell tárnai, mert olyan intenzív a kozmikus energia áramlása. Ilyenkor pontosan egyszerre kell elvégezni a Fénymegkötő Szert minden egyes helyszínén. Így történhetett, hogy 2013-ban Gyűdön, Márianosztrán és Máriapócsban is tartottak szertartást. A helyszínek kiválasztásában nemcsak Mária-kegyhely mivoltuk játszott szerepet, hanem az is, hogy e települések egy képzeletbeli háromszöget alkotnak a térképen, ami még különlegesebbé és jelentőségesebbé tette a szertartást. Ilona így számolt be róla:

Tegnap megtartottuk a szert Máriapócs (30 fő), Máriagyűd (22 fő) és Márianosztra (12 fő) háromszögében. Azt láttuk, hogy 11.03 perckor fényes ezüstszállal kapcsolódtak össze a fent említett pontok. Szabályosan összenyíltak háromszög alakban. Miután a háromszög belsejét megtöltötte az arany fény, túlsordulva a kereten, előntötte a Kárpát hazát.¹⁶

A fény formájában érkező kozmikus energiák csatornázása csak az egyik célja ezeknek a szertartásoknak. A másik a tulajdonképpeni kommunikáció az energiák forrásaival, akik jóindulatú emberfeletti lények. A rituálék során megidézett égi segítők vagy a keresztény panteon tagjai, mint például Isten, Jézus Krisztus, Szűz Mária és az angyalok, vagy azok a biblikus-mitikus alakok, akiről úgy hiszik, hogy voltaképpen a magyarságnak a távoli naprendszeréből, csillagokról (Plejádok, Szíriusz) származó földönkívüli ősei (Sándor 2011, Szilárdi 2013, Povedák 2018).

A 2013. november 23-án lezajlott máriagyűdi szertartáson először Szent Mihály arkangyal jelent meg, méghozzá a neki szentelt oldalkápolna előtt, színes fénysávok formájában. Később pedig, amikor besötétedett, a levegőben szálló fénygömbök a földönkívüli lények érkezését jelezték. Ezekről a jelenésekről fényképek is készültek, amelyek felkerültek a szertartásról szóló blog-oldalra: emlékeztetőnek és egyúttal a hitelességet alá támasztó bizonyítékként.¹⁷ A harmadik jelenést csak a rituálét szervező és vezető Ilona leírásából ismerjük. Jó példája a Magyar MAGokat és a hazai ezoterikus, etno-pogány diskurzusokra jellemző eklektikus, brikolázs-jellegű képzethalmaznak:

Mielőtt elkezdtük volna nyitni a kaput Árpád vezért pillantottuk meg egy hét méteres fehér-ezüst paripán, kezében az árpádházi zászlóval. A zászló fecskefarokban végződött és 700 m hosszú volt. Ahol a zászlótest végighúzódtott, felfénylett a világ. [...] Árpád jobb oldalán Nimród, a balján Krisztus Urunk. [...] Őseink sűrű sorban álltak várakozva, Túrony felé tekintve. Túronyt nem oly régen még Turulként jegyezte a történelem. Az egyiptomi íráskor egyike tartalmazza azt a fejezetet, melyben elmeséli a lélek útját. Amikor Hazatérőben van a földi inkarnációból, a kapu előtt a következőt kell mondania mint nyitókód Turul-UL. Csak egy kapu van a világon mely a Szíriuszra nyílik! És ez a Szvígsz¹⁸ alatt fekszik. A kapuhoz azonban három ág vezet, melynek egyike a Mi Turulunk, most TÚRONY. A másik ág Dél Amerika partjainál, míg a harmadik Glasztonburryben (Anglia) van.¹⁹

16 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/11/25/szer_2013_11_24_-en_a_foldanyaert_s_a_vilagert; utolsó elérés: 2019. június 16.

17 A Mária-jelenéseket és a természetfeletti tapasztalatokat megőrkítő fényképek dokumentumértékét és jelentőségét tárgyalja (Wojcik 1996, 2009).

18 Valószínűleg „szfinx” – K-H. J.

19 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/11/25/szer_2013_11_24_-en_a_foldanyaert_s_a_vilagert; utolsó elérés: 2019. június 16.

A fentiek alapján nyilvánvaló, hogy a szertartások helyszíneit nem ötletszerűen választják ki, s ugyanez mondható el az időpontokról. Egyrészt az újpogány évkör kiemelt dátumaihoz, a napfordulókhoz és a napéjegyenségekhez, másrészt a Mária-ünnephez, de leginkább a földönkívüli kapcsolatokról kapott utasításokhoz igazítják őket. Ilona blog-bejegyzéseit tanulmányozva az utóbbi a döntő szempont. Az első gyűdi szertartásra november 24-én került sor, s erre Ilona az Istenanyától kapott felhívást.²⁰ Valószínűleg volt még egy rituálé december 21–24-e között, amely december 21-ei máriapócsi tűzszertartás²¹ és az „ősmagyar karácsony”²² után mehetett végbe, ám ennek írásos nyomát nem őrizte meg a blog, csupán a mécseseket találtuk meg a templom melletti szabadtéri miséző hely árkádjai alatt. Itt nyilván a téli napforduló közelsége határozta meg az időpontot.

NEW AGE MÁRIAGYŰDÖN

A Magyar MAGok tevékenységének, működésének alaposabb megismerése a további te-repkutatás után lesz lehetséges, ezért egyelőre e vizsgálat kezdeti lépései alapján adtam képet róluk. Összefoglalásként, s egyben kijelölve a jövőbeli elemzés szempontjait, visszatérek eredeti témámhoz, a gyűdi kegyhelynek a New Age jelenségek kontextusában zajló újra-felfedezéséhez, s e folyamat néhány lényeges aspektusát emelem ki.

Elsőként az esetünkben körvonalazódó, globális New Age diskurzúszokra hívom fel a figyelmet: a millenarizmusra (Lucas 2011), és különösen az Ivakhiv által *ascensionism*-nek (felemelkedés-tannak) nevezett irányzatra (Ivakhiv 2001: 8). A Fénymegkötő Szerekek ugyanis pontosan a magyarságnak (a „Kárpát-hazának”) és ezzel együtt az egész bolygónak a létezés magasabb szintjére történő felemelése a Magyar MAGok egyik deklarált célja.

Az a gyakorlat pedig, hogy a szertartásokat a különös erővel felruházott helyszínekhez – elsősorban a Mária-kegyhelyekhez – kötik, nemcsak az imént említett millenarizmussal, hanem egy további fontos New Age eszmerendszerrel és diskurzussal, a Gaia-kultusszal és az ún. Föld-misztériumokkal is összekapcsolja a Magyar MAGokat. Ez nem állít kevesebbet, mint hogy az élő entitásként tételezett Föld(anya) bolygón sajátos spirituális geográfia érvényesül. A szélességi és hosszúsági körök helyett a Földet misztikus erősávok hálózák be, mint például a Ley- vagy a Szent György-vonalak. Az erővel telített helyeket e vonalak metszéspontjai jelölik ki. A Magyar MAGok szertartásai ezért zajlanak a Mária-kegyhelyeken, a Pilisben, pálos romok és középkori templomok közelében, vagy éppen a bennük. Jól illusztrálja ezt Ilona első blog-bejegyzése, amelyben egy bizonyos Asthar Fénylény – a titokzatos „galaktikus tanács” küldte kozmikus entitás –,

20 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/11/22/egi_anya_hivasa_2013_11_24_-en; utolsó elérés 2019. június 16.

21 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/12/20/istenanyai_hivas_a_szeretet_unnepere; utolsó elérés 2019. június 16.

22 Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/12/21/osmagyar_karacsony_kerecseny; utolsó elérés 2019. június 16.

üzenetét teszi közzé. Eszerint a csillagflotta a Pilisbe tette át állomáshelyét, így hamarosan „aktiválódik” a Pilisszántót és Csíksomlyót összekötő „Istenanya-vonal”.²³

Néhány további jellegzetességet is megfigyelhetünk ebben az üzenetben, amelyek azonban már nemcsak a New Age jelenségekhez, hanem az UFO-vallásokkal is összekötik a Magyar MAGok tevékenységét. A galaktikus segítőkéről, energiákról és a magyarság űrbéli őseiről már többször esett szó, akár csak a velük való kapcsolattartás módjáról, az ún. csatornázásról (ang. *channelling*). Itt nincs tér bővebben tárgyalni e kommunikációs technika 19–20. századi történeti gyökereit, az azonban sokat elárul, hogy a Magyar MAGok mindkét vezetője az így kapott utasítások nyomán szervezi a hálózat működését, s benne a szertartások rendjét.²⁴ Másrészt az is figyelemreméltó, hogy a kiosztott *mantrák* segítségével nem csak ők, hanem időszakosan maguk a résztvevők is kommunikálhatnak a kozmikus, földönkívüli entitásokkal, sőt jeleket kaphatnak tőlük látomások, jelenések formájában, és ez egyaránt érvényes a valós és a virtuális térben zajló rituálékra. Végül, néhány olyan motívumot kell még megemlítenünk, amelyek – összhangban millenáris narratívával – szintén az UFO- és földönkívüli-vallásokat idézik: 1. az emberek és az jószándékú földönkívüliek szövetségét (Grünschloß 2004, Flaherty 2011, Östling 2016); az emberfeletti, kozmikus „gonosz” erőnek az emberiség elleni összeesküvését (Dyrendal 2016); a tisztítás és a gyógyítás meghatározó, általános érvényű gondolatát, amelyek ezúttal az univerzum egésznek jólétéhez vezető alapvető módszereként tételeződnek (Hanegraaff 1996: 42–48).

Harmadszor, nem hagyható figyelmen kívül a különböző magyar etno-pogány narratívák lenyomata, amelyek határozottan nacionalista színezetet adnak a Magyar MAGok eddig megismert, eklektikus ezoterikus arculatának (Szilágyi–Szilárdi 2007, Szilárdi 2013). A legszembetűnőbb az ősvallás-rekonstrukciókra történő folyamatos hivatkozás, egészen pontosan bizonyos elemek ismétlődő beemelése a vezetők beszédeibe, közleményeibe, a hálózat tagjai közti kommunikációba. A Boldogasszony korábban már említett figurája mellett: Attila és Nimród rendszeresen megjelenik a segítő szellem-ősök között, a szertartásokat pedig következetesen *szernek* nevezik a szervezők és a résztvevők is, ezzel is utalva az „ősi magyar gyökerekre”. Nyilvánvalóan ide sorolható még az alternatív (laikus, naív) magyarságtudomány²⁵ olyan, közhelyszámba menő téziseinek elfogadása és hangoztatása, mint például a hun–magyar rokonság, a magyarság szkíta eredete (Klaniczay 2011), Jézus pártus származása, hogy csak néhányat említsék közülük. S ezt a vonalat látjuk felerősödni Magdolna tevékenységében – ne feledjük, ő maga is a magyarságtudomány prófétáinak tanítványa –, aki női táltosként szerepel, és aki a földönkívüli entitások között az ún. *turul*-energiával is rendszeresen kapcsolatba lép.

23 Forrás: https://istengyermekek.blog.hu/2013/05/19/uzenet_a_csillagterbol_2013_05; utolsó elérés: 2019. július 19.

24 A csatornázás nem kizárólag a földönkívüli- és UFO-vallások találmánya, és nem kizárólag ezek sajátja. Bár a 19. századi spiritizista médiumizmusból ered, a New Age spiritualitásban általánosan elterjedt gyakorlattá vált (lásd pl. Sutcliffe 2004: 470). Az UFO-vallások vonatkozásában lásd Smith 2003.

25 Sándor Klára a nyelvészettel kapcsolatban használja ezeket a jelzőket, amelyeket én a magyarság eredetének, történetének, kultúrájának vizsgálatát magában foglaló ún. magyarságtudományra is kiterjesztek (vö. Sándor 2011: 59–62).

A KATOLIKUS EGYHÁZ VÁLASZLÉPÉSE

Máriagyúd ezoterikus meghódítása, vagy inkább újra-felfedezése a katolikus egyház számára sem maradt észrevétlen. A máriagyúdi plébános, a kántor és a sekrestyés egy beszélgetésünk alkalmával nevetve-bosszankodva emlegették a Máriagyúdon egyre gyakrabban felbukkanó fehér ruhás *táltosokat*, akiket majd „jól megijesztenek és elzavarnak”.²⁶ A viccelődő, de mégis elitélő hangnemben tett megjegyzés valójában nem meglepő, hiszen a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2009-ben körlevelet adott ki, amelyben a fogyasztói szemlélet, a hedonizmus, és az élvhajhászás mellett az „újpogány szinkretizmus” veszélyeire hívta fel a plébánosok és a hívek figyelmét.²⁷

Nyilván nem közvetlenül a konkrét gyúdi jelenségekre, sokkal inkább az általános értelemben vett lelkiség/spiritualitás iránti felerősödő igényre adott válasznak kell tekintenünk a kegyhelyet teljesen átformáló 2015–2016-os nagyarányú fejlesztést, amelyet az Európai Unió támogatásával valósított meg a Pécsi Egyházmegye (Kis-Halás 2018a, 2019e). A kegyhely teljes területét újratervezték és kialakították a devóció szabadtéri helyszíneit összekötő Rózsafüzér-ösvényt, amellyel részben a templombelsőt korábban díszítő loretoi litániára is utaltak. Az ösvényt ábrázoló információs táblákon, mindazonáltal, pontosan ugyanaz a csillagképekre emlékeztető ábrázolás jelenik meg, mint ahogyan a Szent Márton zarándokút honlapján annak egész Európán át vezető nyomvonalát mutatják be.²⁸ Ráadásul, mivel Máriagyúd a Mária-út²⁹ É–D-i ágának – a Magyar Zarándokútnak –,³⁰ a déli végpontja, a zarándokutat bemutató filmben feltűnik egy misztikus kereszt-forma. Ez a Mária-út Mariazell és Csíksomlyót összekötő K–Ny-i, valamint az Esztergom és Máriagyúd közti É–D-i ágai rajzolnak ki. Talán nem tudatosan választott a referencia, de nehéz nem felfedezni a hasonlóságot a keresztény zarándokhelyeket (loci sacri) összekötő útvonalak kirajzolta alakzatok és a már említett Gaia-tisztelet és a Föld-misztériumok ezoterikus-spirituális szent geográfiájának tanai, különösen az erővonalakkal átszőtt Földanya képzete között.

Volt egy másik máriagyúdi esemény is, amely a katolikus egyháznak a semleges, nem kifejezetten keresztény spiritualitás felé irányuló, növekvő érzékenységét mutatta: a 2016-os Nagyboldogasszony napi búcsú. Ferenc pápa a 2016-os esztendő jubileumi szentévvé nyilvánította a *Misericordiae Vultus* címen kiadott bullában.³¹ Ebben elrendelte az is, hogy a megyéspüspökök az egyházmegyéjük valamennyi kegyhelyén ún. Szent Kaput létesítsenek, amelyeket a római Santa Maria Maggiore szent kapujával egyidőben, 2016. január 1-jén nyissanak meg. A kapun áthaladó hívek teljes búcsút nyerhetnek. Ennek megfelelően, a máriagyúdi *basilica minor* szentélyének déli oldalán álló, középkori eredetű kaput nevezték ki szent kapunak, s azt minden vasárnap nyitva tartották a hívek számára. A Nagyboldogasszony napi zarándoklaton azonban nemcsak a kapun való

26 Saját gyűjtés, 2014. május.

27 A körlevél teljes szövege: <https://regi.katolikus.hu/cikk.php?h=1386>; utolsó elérés 2019. augusztus 10.

28 Forrás: <http://www.viasantimartini.hu/main/welcome>; utolsó elérés 2019. augusztus 10.

29 Forrás: <http://mariaut.hu>; utolsó elérés 2019. augusztus 10.

30 Forrás: <http://magyarzarandokut.hu>; utolsó elérés 2019. augusztus 10.

31 A bulla teljes szövege: <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=458>; utolsó elérés 2019. augusztus 10.

áthaladás vezetett a teljes bűnbocsánathoz, hanem egy önkéntesen elvégezhető kis rítus is. A szent kapu elé fehér lepellel borított boltíve húztak fel, amelynek két oldalán a helyi gyülekezet egy-egy tagja állt, kezében színes, dekorációs üvegpasztillákkal teli tállakkal. A baldachin alatt áthaladó hívek tetszés szerint markolhattak a gyöngyökből, majd a szent kapun át közvetlenül az oltárhoz járultak, a gyöngyökkel a kezükben. (Kép 6.) Miután lerótták kegyeletüket, a gyöngyöket az oltárra tették, illetve a két oldalán levő tállakba rakták. Érdeklődésemre elmondták, hogy a szokatlan rituálé a közösség tagjainak ötlete nyomán valósult meg. Az üvegpasztillák voltaképp az egyén bűneit testesítették meg, amelyek súlyától a Szent Kapun átlépve, a Gyűdi Szűz Mária színe előtt megszabadult, így azokat otthagyhatta az oltáron. Beszélgetőtársaim kiemelték, hogy ezzel a kis adalékkal azt akarták elérni, hogy a hívek számára – szó szerint – kézzel foghatóbbá, jobban befogadhatóvá váljon a bűnöktől való megszabadulás jelképes aktusa. Ez a paraliturgikus cselekmény – az én olvasatomban – egy korábbi devóciós gyakorlatot, az oltáron hagyott ex-voto felajánlásokat is felidézi, igaz, erre a gyűdi hívek nem tettek utalást. (Kis-Halas 2019d.)

Összességében elmondhatjuk, hogy a spirituális mintákat is idéző rituálé háttérben valóban nem nehéz felfedeznünk a devóció könnyebben értelmezhető, jobban befogadható, modernbb formáira való igényt. Ami pedig a korábban említett, a New Age jelenségeket idéző képi megjelenítéseket illeti a kegyhelyek vonatkozásában, megköszönhetjük a feltételezést, hogy ezek voltaképpen óvatos próbálkozások, amelyek arra irányulnak, hogy a katolikus hitet érthetőbb formában, a kortárs spiritualitással szimpatizálók számára is elfogadható módon közvetítsék a hívek és a kegyhelyre látogató zarándokok felé (Kis-Halas 2019e). Ez azonban már egy következő történet kezdete és egy újabb vizsgálat tárgya.

SZAKIRODALOM

Bajkó Árpád

2007 Táltos tanítványság – viszonyok és kontextusok. Egy Magyarfenesi gyógyító biográfiája. In: Ilyés Sándor – Jakab Albert Zsolt (szerk.): *Lenyomatok. Fiatal Kutatók a népi kultúráról VI.* (Krizsa Könyvek, 27.) Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 117–147.

Bowman, Marion

2000 More of the Same? Christianity, Vernacular Religion and Alternative Spirituality in Glastonbury. In: Sutcliffe, Steven – Bowman, Marion (eds.): *Beyond New Age: Exploring Alternative Spirituality.* Edinburgh University Press, Edinburgh, 83–104.

2005 Ancient Avalon, New Jerusalem, Heart Chakra of Planet Earth. The Local and the Global in Glastonbury. *Numen* LII. 157–188.

2009 From Glastonbury to Hungary: Contemporary Integrative Spirituality and Vernacular Religion in Context. In: Vargyas, Gábor (ed.): *Passageways: From Hungarian Ethnography to European Ethnology and Sociocultural Anthropology.* Department of European Ethnology and Cultural Anthropology, The University of Pécs – L'Harmattan, Budapest, 195–221.

Christian, William A., Jr.

1992 *Moving Crucifixes in Modern Spain.* Princeton University Press, Princeton NJ.

Cowan, Douglas E. – Hadden, Jeffrey K.

2004 Virtually Religious. New Religious Movements and the World Wide Web. In: Lewis, James R. (ed.): *The Oxford Handbook of New Religious Movements.* Oxford University Press, Oxford, 119–143.

- Dyrendal, Asbjørn
2016 Conspiracy Theories in New Religious Movements. In: Lewis, James R. – Bårdsen Tøllefsen, Inga (eds.): *The Oxford Handbook of New Religious Movements 2*. Oxford University Press, Oxford, 198–211.
- Eade, John – Sallnow, Michael J. (eds.)
2013 *Contesting the Sacred. The Anthropology of Christian Pilgrimage*. Wipf & Stock, Eugene, OR.
- Flaherty, Robert Pearson
2011 UFOs, ETs, and the Millennial Imagination. In: Wessinger, Catherine (ed.): *The Oxford Handbook of Millennialism*. Oxford University Press, Oxford, 587–610.
- Gilhus, Ingvild Sælid
2013 'All over the Place': The Contribution of New Age to a Spatial Model of Religion. In: Sutcliffe, Steven – Gilhus, Ingvild Sælid (eds.): *New Age Spirituality: Rethinking Religion*. Routledge, London–New York, 35–39.
- Grünschloß, Andreas
2004 Waiting for the 'Big Beam'. UFO Religions and 'Ufological' Themes in New Religious Movements. In: Lewis, James R. (ed.): *The Oxford Handbook of New Religious Movements*. Oxford University Press, Oxford, 419–444.
- Hanegraaff, Wouter J.
1996 *New Age Religion in Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. Brill, Leiden–New York–Köln.
- Ivakhiv, Adrian J.
2001 *Claiming Sacred Ground. Pilgrims and politics at Glastonbury and Sedona*. Indiana University Press, Bloomington–Indianapolis.
- Kálmány Lajos
1885 *Boldogasszony, ősvallásunk istenasszonya*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest.
- Kis-Halasz Judit
2008 'ha eljönnek az angyalok...' Angyallátók, esszénusok, beavatottak a mai magyar New Age mozgalmakban. In: Pócs Éva (szerk.): *Démonok, látók, szentek. Vallásetnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. Balassi Kiadó, Budapest, 243–278.
2009 'Mihály arkangyal katonái.' Kortárs látók és gyógyítók elbeszélései a természetfeletti megtapasztalásáról. In: Keszeg Vilmos – Peti Lehel – Pócs Éva (szerk.): *Álmok és látomások a 20–21. századból I. L'Harmattan – PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest, 512–538.*
2014 A táltos és az emberi lét hét szintje. Ezoterizmus és újpogánység kölcsönhatásainak vizsgálati lehetőségei a kortárs gyógyító rendszerekben. In: Povedák István – Szilárdi Réka (szerk.): *Sámán sámán hátán... A kortárs pogánység multidiszciplináris elemzése*. SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológia Tanszék, Szeged, 129–143.
2016 Hortikulturális utópia. Egy globális spirituális mozgalom helyi értelmezései. In: Hesz Ágnes – Pócs Éva (szerk.): *Orvosistenektől a hortikulturális utópiáig. Tanulmányok a Kárpát-medence vonzáskörzetéből*. Balassi Kiadó, Budapest, 353–381.
2018a Pilgrims on the Rosary Route. *Material Religion* 14. (1) 148–152.
2018b „Haragudtam az angyalokra, hogy átb*sztak.” Angyalkultusz és UFO-vallás. In: Povedák István – Hubbes László Attila (szerk.): *Tapasztalatból hallottam... Alternatív világképek, összeküvés-elméletek társadalomtudományi elemzése*. MTA–SZTE Vallási Kulturakutató Csoport – MAKAT Modern Mitológiakutató Műhely, Szeged, 191–216.
2019a *Boszorkányok, gyógyítók, orvosdoktorok és a csodatévő Szűz Mária. Az orvoslás plurális modellje egy 18. századi dél-dunántúli kegyhely vonzáskörzetében*. Doktori disszertáció. ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola, Budapest.
2019b *Soldiers of Christ on Earth and in Heavenly Jerusalem: Psychotronics: A Contemporary Esoteric Healing System*. In Pócs, Éva (ed.): *The Magical and Sacred Medical World*. Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, 448–493.
2019c *Harcos térítőből kegyes gyógyító? Szűz Mária változó alakja a gyűdi mirákulumok tükrében a 18. században*. In: Tánzos Vilmos – Peti Lehel (szerk.): *Mágia, ima, misztika. Tanulmányok a népi vallásosságról*. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár (megjelenés alatt).

- 2019d "Send your golden heart to the Heavenly Treasury" Ideas of the Christian Body in a Contemporary Scene of Religious Healing. 'Re-imagining the Christian Body' special issue of *Numen*. (megjelenés alatt).
- 2019e From the Lady of the Two Springs to the Rosary Route. In: Hesz, Ágnes – Pócs, Éva (eds.): *Present and Past. The Study of Belief, Ritual and Magic*. Balassi Kiadó, Budapest (megjelenés alatt).
- Klaniczay, Gábor
2011 The Myth of Scythian Origin and the Cult of Attila in the Nineteenth Century. In: Klaniczay, Gábor – Werner, Michael – Gecser, Ottó (eds.): *Multiple Antiquities – Multiple Modernities. Ancient Histories in Nineteenth Century European Cultures*. Campus Verlag, Frankfurt and New York, 185–212.
- Kürti, László
2015 Neoshamanism, National Identity and the Holy Crown of Hungary. *Journal of Religion in Europe*. (8) 235–260.
- Lázár, Imre
2006 Táltos Healers, Neoshamans and Multiple Medical Realities in Post-Socialist Hungary. In: Johannesen, Helle – Lázár, Imre (eds.): *Multiple Medical Realities. Patients and Healers in Biomedical, Alternative and Traditional Medicine*. Berghahn Books, Oxford and New York, 35–53.
- Lucas, Phillip Ch.
2011 New Age Millennialism. In: Wessinger, Catherine (ed.): *The Oxford Handbook of Millennialism*. Oxford University Press, Oxford, 567–586.
- Luhrman, Tanya
1989 *Persuasions of the Witches' Craft. Ritual Magic in Contemporary England*. Harvard University Press, Cambridge (MA).
- Madas Edit
2002 *Középkori prédikációirodalmunk történetéből. A kezdetektől a XIV. század elejéig*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Margry, Peter Jan
2008 Secular Pilgrimage. A Contradiction in Terms? In: Uő (ed.): *Shrines and Pilgrimage in the Modern World. New Itineraries to the Sacred*. Amsterdam University Press, Amsterdam, 13–46.
- Östling, Erik A. W.
2016 What Does God Need with a Starship? UFOs and Extra-terrestrials in the Contemporary Religious Landscape. In: Lewis, James. R. – Bårdsen Tøllefsen, Inga (eds.): *The Oxford Handbook of New Religious Movements 2*. Oxford University Press, Oxford, 418–427.
- Povedák, István
2014 Pan-Hungarian 'Vessel Ritual' in Romania. In: Barna, Gábor – Povedák, István (eds.): *Politics, Feasts, Festivals. Yearbook of the SIEF Working Group on the Ritual Year*. Department of Ethnology and Cultural Ethnology, Szeged, 121–135.
- 2018 Az UFO-kultúra társadalomtudományi elemzése. In: Povedák István – Hubbes László Attila (szerk.): *Tapasztalatból hallottam... Alternatív világgépek, összeesküvés-elméletek társadalomtudományi elemzése*. MTA–SZTE Vallási Kultúrákutató Csoport – MAKAT Modern Mitológiakutató Műhely, Szeged, 134–190.
- Povedák István – Hubbes László Attila (szerk.)
2018 *Tapasztalatból hallottam... Alternatív világgépek, összeesküvés-elméletek társadalomtudományi elemzése*. MTA–SZTE Vallási Kultúrákutató Csoport – MAKAT Modern Mitológiakutató Műhely, Szeged.
- Sándor Klára
2011 *Nyelvrokonság és hunhagyomány. Rénszarvas vagy csodaszarvas? Nyelvtörténet és művelődéstörténet*. Typotex, Budapest.
- Smith, Simon G.
2003 Opening a Channel to the Stars. The Origins and Development of the Aetherius Society. In: Partridge, Christopher (ed.): *UFO Religions*. Routledge, London, 84–102.

Sutcliffe, Steven

2004 The Dynamics of Alternative Spirituality: Seekers, Networks, and New Age. In: Lewis, James. R. (ed.): *The Oxford Handbook of New Religious Movements*. Oxford University Press, Oxford, 466–490.

Szilágyi Tamás – Szilárdi Réka

2007 *Istenek ébredése. Az újpogányság vallástudományi vizsgálata*. JATE Press, Szeged.

Szilárdi, Réka

2013 Neopaganism in Hungary. Under the Spell of Roots. In: Aitamurto, Kaarina – Simpson, Scott (eds.): *Modern Pagan and Native Faith Movements in Central and Eastern Europe*. (Studies in Contemporary and Historical Paganism). Acumen, Durham, UK, 230–248.

Tánczos Vilmos

2010 Csíksomlyó spiritualitásának néhány összetevője. *Keresztény Szó* 21. (12) 1–5.

Wojcik, Daniel

1996 'Polaroids from Heaven': Photography, Folk Religion, and the Miraculous Image Tradition at a Marian Apparition Site. *The Journal of American Folklore* 109. (432) 129–148.

2009 Spirits, Apparitions and the Traditions of Supernatural Photography. *Visual Resources* 25. (1–2) 109–136.

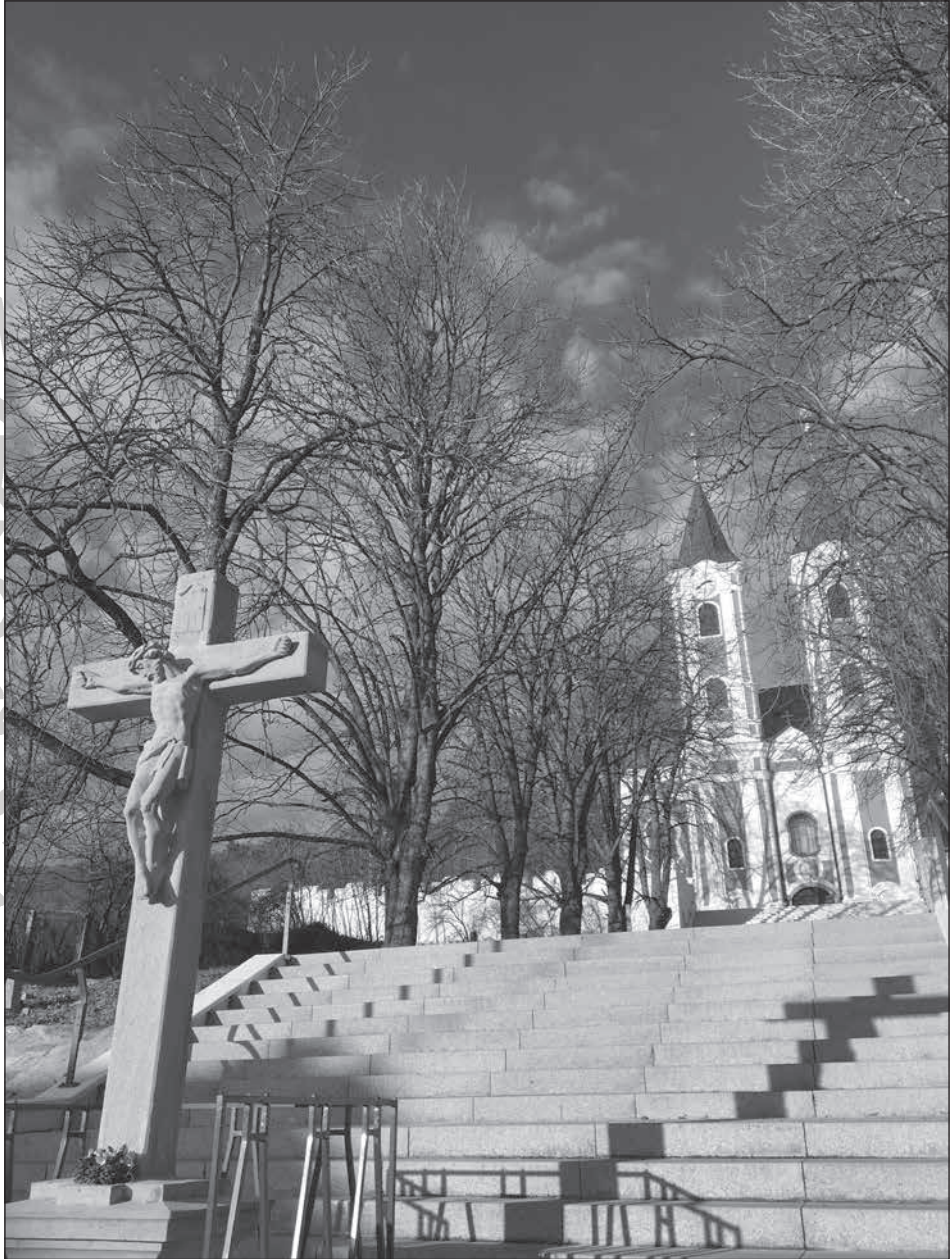
FENOMENE EZOTERICE LA MÁRIAGYŰD. REINTERPRETAREA UNUI LOC SFÂNT

Locurile sfinte dedicate Maicii Domnului au fost considerate mereu locații ale vindecărilor miraculoase și spectaculoase, astfel că erau frecventate de o mulțime de pelerini. Astăzi însă se pot observa și tot mai multe fenomene New Age în aceste locuri. Studiul de față folosește exemplul localității Máriagyűd (județul Baranya, Ungaria) pentru a prezenta modul în care se reprofilează și devine un deosebit „centru al forței” un loc de pelerinaj catolic pentru membrii unui grup ezoteric. Autoarea pe de o parte analizează rezultatele cercetării pe teren în contextul religiozității New Age și a discursurilor etno-păgâne, iar pe de altă parte face referire la schimbările survenite în atitudinea Bisericii Romano-Catolice Maghiare față de spiritualitatea New Age.

ESOTERIC PHENOMENA AT MÁRIAGYŰD. A SACRED SITE REINTERPRETED

Marian shrines were always the sites of miraculous healings and spectacular apparitions, and they attracted a large number of pilgrims. Nowadays they might also become the crystallization points of New Age phenomena. This paper aims to provide deeper insight of how a Hungarian Marian shrine (Máriagyűd, Baranya County) is being re-orchestrated as a specific 'power place' by the ritual activity of an esoteric group. The author not only analyses her field data in the context of alternative spirituality, such as New Age religiosity or ethno-paganism of contemporary Hungary, but she highlights the changing attitudes of the Hungarian Catholic Church with respect to these phenomena as well.

KÉPEK

1. Máriagyúd (Baranya m.), kegytemplom. 2017. december 15. (A szerző felvétele.)

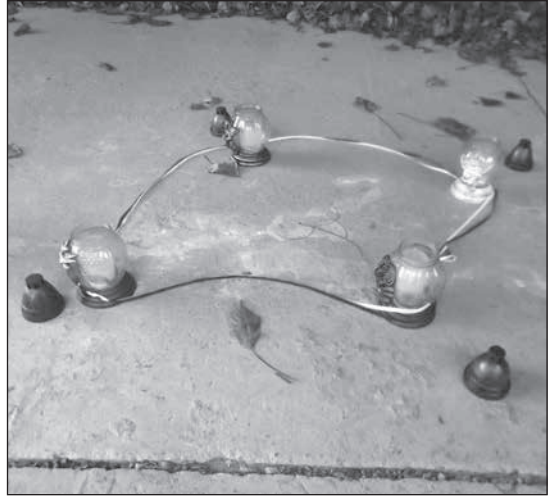
2. Magdolna dobol, Ilona tapsol a Néplélek Emelő tábor résztvevői között.
(Forrás: https://istengyermek.blog.hu/2013/09/15/hogy_minden_napunk_ilyen_legyen_ajkana_s_z_uriana_mantra_a_megbocsatasert; utolsó elérés: 2019. július 17.)

3. Magdolna gyógyító szertartást végez a Magyarok Országos Gyűlésén, Bösztörpusztán.
(Forrás: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=259773947426220&set=a.259772284093053&type=3&theater>; utolsó elérés: 2019. július 17.)

4. Ilona elhelyezi a pálos liliumot az ú. Pálos kereszten, Pilisszántón. (Forrás: <http://amivilagunk11-12.blogspot.com/2013/10/>; utolsó elérés: 2019. július 17.)

5. „K” rovásjel alakjában elrendezett mécsesek Máriagyúdon. 2013. november 25. (A szerző felvétele.)

6. A gyöngyök felmarkolása a Szent Kapun való belépés előtt. Nagyboldogasszony napi búcsú, Máriagyúd. 2016. augusztus 14. (A szerző felvétele.)